

Мельничук І. Л.

Гр. 6.030508-4, спец. «Фінанси і кредит»

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Науковий керівник – к.е.н., доцент Карпова Т.С.

РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ В УКРАЇНІ В ПОРІВНЯННІ З КРАЇНАМИ ЄС

В соціально орієнтованій ринковій економіці вкрай важливими є існування розвинутої системи соціальних стандартів, головними з яких виступають мінімальна заробітна плата та прожитковий мінімум населення. Вивчення соціальних стандартів добробуту є особливо актуальним, оскільки їх забезпечення в певній мірі відрізняється в провідних та нових членах Європейського Союзу.

Питання регулювання соціальних стандартів в країнах Європи висвітлюються в науковій літературі такими вченими як: Колот А.М., Кулікова Г.Т., Гафарової К.Е, Гулякової Л.Г., Черненко К.П., Черленяк І.І., тощо.

Метою дослідження є аналіз рівня заробітної плати і прожиткового мінімуму в Україні у порівнянні з країнами Європейського Союзу.

Прожитковий мінімум – це мінімальний рівень фінансового забезпечення громадян, який необхідний для нормального рівня життя людини і розраховується на підставі найнеобхідніших фізіологічних потреб людини, що входять до споживчого кошика, який складається з продовольчого кошика, непродовольчого кошика і послуг. Показник мінімальної заробітної плати є одним із найголовніших видів соціальних гарантій, які діють у світі. В багатьох європейських країнах переглядають і підвищують мінімальний розмір оплати праці щорічно 1 січня. Проте ситуація з розміром мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму неоднорідна в Євросоюзі і змінюється в залежності від економічної стабільності держави. На сьогодні, основним документом, який регулює мінімальний розмір заробітної плати в країнах ЄС є конвенція Міжнародної організації праці / ООН № 131 «Про мінімальну заробітну плату» [1]. Звісно, не у всіх членів ЄС мінімальна оплата праці встановлена на законодавчому рівні. У деяких країнах норма оплати встановлюється неформально, шляхом укладення договорів між представниками профспілок і консолідованим роботодавцем. Наприклад, у таких країнах як, Італія, Кіпр, Австрія, Данія, Норвегія, Швеція, Фінляндія та Ісландія, не існує такого поняття як мінімальна заробітна плата. На рис. представлений рівень мінімальної заробітної плати у країнах Європи станом на 1 січня 2018 року.

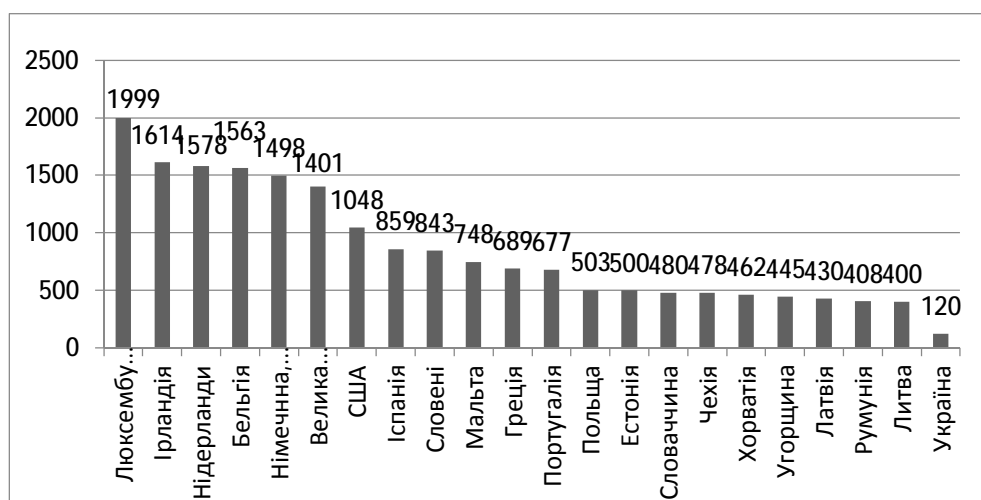


Рис. Мінімальна заробітна плата в країнах ЄС станом на 1 січня 2018 року, євро

Отже, за даними рисунка можна зробити висновок що, станом на 1 січня 2018 року найвища заробітна плата в країнах Європейського союзу у північній і західній частині Європи – більше ніж 1000 євро в місяць. На півдні Європи мінімальна заробітна плата знаходиться на рівні 500-1000 євро в місяць. І найнижча мінімальна зарплата у східноєвропейських країнах, до 500 євро в місяць. У період з 2008-2018 рік мінімальна заробітна плата зросла у всіх країнах за винятком Греції, де вона впала на 14%. Розрив у мінімальних зарплатах компенсується рівнем цін у різних країнах ЄС. Наприклад, в Люксембурзі він у три рази вище, ніж у Болгарії. Україна в той же час, відстає від найбільших країн ЄС, з заробітною платою в 2,2 рази нижче ніж у Болгарії (235 євро) – близько 120 євро в місяць.

У країнах Європейського Союзу при формуванні споживчого кошика оцінюють, на що витрачає гроші середньостатистичний споживач, а в Україні регламентують, що йому можна купити за мінімальну зарплату або пенсію. На 1 січня 2018 року рівень прожиткового мінімуму становить 1700 грн. На продукти харчування українці витрачають приблизно 50,2%, при мінімальній заробітній платі 120 євро в місяць. В той же час Люксембург витрачає на продукти харчування 8,8%, при мінімальній заробітній платі 1999 євро в місяць. Рівень витрат на продукти харчування в сімейному бюджеті характеризує економічну розвиненість країни. Тобто, чим благополучніша країна, тим дешевший продуктовий кошик її громадян. Доцільним при визначенні розміру прожиткового мінімуму також є його співставлення із середньою заробітною платою, яка значно швидше реагує на зміни рівня цін в країні.

В Україні більшість пунктів, за якими розраховується споживчий кошик – це продукти харчування, причому для підрахунку загальної вартості беруться мінімальні ціни. Україна займає останнє місце серед країн Європи. У Європі та США для розрахунків береться середній рівень цін на продукти високої якості. Варто також відзначити, що в Великому Герцогстві Люксембург якість життя на 50% вище, ніж в середньому по країнах Євросоюзу. Це пов'язано, перш за все з тим, що ніхто з громадян не має доходів нижче прожиткового мінімуму, а зарплати автоматично індексуються з рівнем зростання інфляції. Також, майже чверть загальних витрат всіх домогосподарств Європи йде на оплату житла і комунальних послуг: води, електрики, газу та інших видів палива. Найвищі витрати на житло та комунальні послуги в таких країнах: у Данії – 29,4% від загальних витрат домашніх господарств, у Фінляндії – 28,2%, у Франції – 26,4%, у Швеції – 26,0%, у Чехії – 25,9%, у Великобританії – 25,6%, Україна 15%.

Роблячи висновок, можна сказати, що основною із функцій держави є забезпечення нормального рівня життя населення. Одним із інструментів регулювання добробуту громадян є система соціальних стандартів. Підвищення мінімальної заробітної плати, яке відбулося з 1 січня 2018 року, хоч спричинило зростання номінальних доходів населення, проте негативно позначилося на зростанні цін, і призвело до зрівняння доходів низько кваліфікованих працівників та працівників з вищою кваліфікацією, і зрештою сприяло скороченню саме некваліфікованих працівників. Тому, при визначенні розміру мінімальної заробітної плати, необхідним є врахування передусім стану економіки країни, переліку і розміру обов'язкових платежів і видатків населення та впливу цього показника на рівень інфляції в країні.

1. Конвенція Міжнародної організації праці / ООН № 131 «Про мінімальну заробітну плату» [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/993_149.
2. Статистичний сайт «Eurostat» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat>.